

Sveriges Television AB
105 10 Stockholm
T +46 8 784 00 00
Org nr 556033-4285

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L3@regeringskansliet.se

Stockholm 2021-12-13

SVT:s yttrande över departementspromemorian DS 2021:30 Upphovsrätten på den digitala inre marknaden

Sveriges Television (SVT) har inbjudits att inkomma med remissvar på rubricerad promemoria och vill härmed lämna följande synpunkter.

Yttrandet är uppställt så att det behandlar förslagen till ändringar i upphovsrättslagen huvudsakligen i nummerordning efter de lagparagrafer ändringarna avser. SVT har valt att begränsa yttrandet till de delar av förslaget som i störst utsträckning berör företagets verksamhet.

1 Inledande kommentarer

Upphovsrätten är en mycket central rättsfigur i SVT:s verksamhet. Mer eller mindre allt som skapas och produceras hos SVT är skyddat som verk eller närstående rättigheter. Många av de nu föreslagna förändringarna i upphovsrättslagen kommer därför att ha stor påverkan på SVT:s verksamhet.

I en verksamhet som årligen engagerar hundratals, kanske tusentals, upphovspersoner och närstående rättighetshavare finns höga krav på skäligen villkor och transparens men också på flexibilitet och möjligheter att våga investera. Audiovisuell produktion är oavsett genre, och i synnerhet gällande fiktion, förknippat med stora investeringar och risktaganden. När man inför ytterligare regleringar på upphovsrättens område måste en rimlig avvägning göras mellan å ena sidan nyttan för berörda intressenter å andra sidan vilken belastning, kostnad och hämmande effekt, bestämmelserna kan komma

att få för näringslivet och de aktörer som agerar inom olika sektorer; i SVT:s fall den audiovisuella sektorn.

Den svenska audiovisuella sektorn är precis som många kreativa sektorer under hård ekonomisk press. Stor konkurrens från utländska innehållstjänster, internationell konsolidering och ökade krav på tillgänglighet och distribution är faktorer som de senaste ca tio åren i stor utsträckning påverkat den svenska audiovisuella branschen, såväl ekonomiskt som i förlust av publik och marknadsandelar. Gemensamt för samtliga aktörer på mediemarknaden är den ständiga strävan efter ökade satsningar på innehåll och att effektivisera bort administration och overhead. SVT har löpande effektiviserat sin verksamhet och bara under de senaste åren omfördelat mångmiljonbelopp från ledning och administration till programproduktion. Det är därför fundamentalt för SVT att Sveriges implementering av Direktiv (EU) 2019/790 ("Upphovsrättsdirektivet") sker på ett sätt som inte skapar oproportionerlig administrativ belastning och rättslig osäkerhet som riskerar att hämma investeringar i innehåll. Det skulle vara till men inte bara för svensk innehållsproduktion utan även för upphovsmannakollektivet och den svenska publiken.

SVT anser att promemorian i stora drag presenterar ett väl balanserat och genomarbetat förslag till införlivande av Upphovsrättsdirektivet i svensk rätt. SVT vill dock lyfta fram några delar där SVT inte delar utredningens slutsatser. I vissa delar riskerar de föreslagna regleringarna till och med att få mycket problematiska konsekvenser för den audiovisuella sektorn, vilket utvecklas närmare nedan.

2 Nya inskränkningar i upphovsrätten

2.1 Förslag om nya inskränkningar avseende text- och datautvinning (15 a-b §§)

SVT välkomnar förslagen om nya inskränkningar avseende text- och datautvinning, men vill i denna del framhålla att det tydligt bör framgå av förarbetena om det är tillräckligt att förbehålla sig rätten att framställa exemplar för "allmän" text- och datautvinning genom villkor på en webbplats eller om förbehåll måste lämnas genom maskinläsbara metoder. Det finns annars risk att tolkningsproblem uppkommer om vad som utgör ett giltigt förbehåll enligt den nya bestämmelsen i 15 a §. Det kan enligt SVT:s mening även vara lämpligt att i förarbetena närmare beskriva vad som utgör "maskinläsbara" metoder.

3 Kulturarvsinstitutioners användning av verk som inte finns i handeln

3.1 Förslag om en ny gränsöverskridande avtalslicens och en underliggande inskränkning (42 i § och 16 e §)

Den nya avtalslicensen i 42 i §, med kompletterande inskränkingsbestämmelse i 16 e §, ska göra det möjligt för kulturarvsinstitutioner att på olika sätt använda verk som ingår i de egna samlingarna, men som inte finns i handeln. Enligt Upphovsrättsdirektivets beaktandesats 13 räknas som kulturarvsinstitutioner bl.a. public serviceföretagen på radio- och TV-området, med avseende på företagens arkiv. Dessa arkiv består till mycket stor del av program som inte finns i handeln.

De nya bestämmelserna erbjuder därmed de aktuella medieföretagen alternativ till den idag gällande arkivavtalslicensen i 42 d § upphovsrättslagen, för att lösa problem med rättighetsklarering vid tillgängliggörandet av arkivprogram för allmänheten. En stor skillnad, som välkomnas av SVT, är dock att tillgängliggöranden enligt den nya regleringen får ske med gränsöverskridande verkan, med tillämpning av en ursprungslandsprincip, vilket gör det möjligt för SVT att tillgängliggöra arkivprogram även till mottagare utanför Sverige.

SVT vill dock peka på en detalj i formuleringen av 16 e §, som är av stor betydelse för inskränkningens tillämpning. I 16 e §, andra stycket, när det gäller vem som ska kunna meddela förbud mot nyttjanden enligt inskränkingsbestämmelsen – en vetorätt som enligt direktivet (Artikel 8, punkt 4) tillkommer "*all rightholders*" – används i det svenska lagförslaget istället endast beteckningen "*upphovsmannen*". SVT anser att valet av termen "*upphovsmannen*" i 16 e § andra stycket, skapar en osäkerhet om vem som har rätt att meddela förbud mot nyttjande med stöd av 16 e §. Detta särskilt som beteckningen "*upphovsman*" i lagförslagets 29 § avser endast just upphovsman (samt - med stöd av hänvisning i 45 och 49 a §§ - utövande konstnärer respektive den som framställt en fotografisk bild) och inte någon annan som förvärvat ifrågavarande rättighet. Någon sådan begränsning ska inte gälla enligt direktivets artikel 8. Det framstår därmed som angeläget att det förtydligas i den svenska lagtexten att vetorätten i 16 e § andra stycket tillkommer såväl upphovsman som alla rättighetshavare. Det noteras här att konceptet vetorätt visavi nyttjande med stöd av en laglig inskränkning i upphovsrätten inte sedan tidigare förekommer i den svenska upphovsrättslagen.

För att uppnå erforderlig tydlighet beträffande vem som enligt 16 e § andra stycket ska kunna meddela förbud mot nyttjande med stöd av inskränkingsbestämmelsen, föreslår SVT därför att man istället för beteckningen "*upphovsmannen*" anger berörda rättighetshavare som har rätt att meddela förbud med följande lokution, som redan används i 56 b § upphovsrättslagen: "*upphovsmannen eller upphovsmannens rättsinnehavare eller den som på grund av upplåtelse har rätt att utnyttja verket*".

4 Nya regler om överlåtelse av upphovsrätt

4.1 Inledande överväganden om upphovsrättsliga avtal

Arvingar och testamentstagare

Av Upphovsrättsdirektivet framgår mycket tydligt att de bestämmelser som omfattas av det så kallade ersättningskapitlet (artiklarna 18-22) avser upphovsmän och utövande konstnärer. SVT menar att direktivets ordalydelser motsäger att någon annan än dessa personer skulle omfattas.

Artiklarna 18-22 i direktivet är en skyddslagstiftning för kreatörer och konstnärer, som inte sällan huvudsakligen lever på sitt skapande och sina rättigheter. När det gäller fysiska eller juridiska personer till vilka rättigheter övergått genom arv eller testamente finns varken detta skyddsbehov eller den motivbild som legat till grund för bestämmelsernas införande. Som också påpekas i promemorian skulle det få mycket långtgående konsekvenser om arvs- och testamentstagare skulle omfattas. SVT ifrågasätter därför utredningens slutsats att arvtagare, såvitt avser nu föreslagna regleringar, i viss utsträckning skulle träda in en avliden upphovsmans ställe och då komma att omfattas av de föreslagna reglerna. SVT undrar också över vad den konkreta innebörden skulle vara av en sådan ordning? Skulle t.ex. den informationsrätt som följer av 29 a § kunna gälla ett museum som är testamentstagare till en avliden upphovspersons rättigheter? Och skulle museet i ett sådant fall med stöd av 29 d § kunna häva ett av testatorn ingånget avtal? Det förefaller inte rimligt att direktivets bestämmelser i ersättningskapitlet skulle kunna utvidgas till sådana situationer.

Upphovspersoner och utövande konstnärer som är tillsvidareanställda

När det gäller tillsvidareanställda upphovspersoner och närstående rättighetshavare har SVT i tidigare yttranden framfört att det framstår som främmande att inkludera dessa kategorier i föreslagna regleringar. Det ligger inte heller i linje med Upphovsrättsdirektivets syfte. Av skäl 72 i direktivet framgår att syftet med nu aktuella bestämmelser är att skydda fysiska upphovspersoner (och deras företag), som ofta är i en svagare förhandlingsposition när de licensierar eller överlåter sina rättigheter. Detta kan inte sägas gälla för anställda, vars villkor förhandlas av arbetsmarknadens parter. Anställda upphovspersoner och utövare har ett helt annat skyddsnet än sina frilansande kollegor. De uppbär lön framförhandlad av fackliga organisationer och är skyddade av den arbetsrättsliga lagstiftningen.

Det skulle medföra mycket långtgående konsekvenser om tillsvidareanställda skulle omfattas av nu föreslagna regleringar. Det gäller t.ex. rätten till skäligen ersättning, som måste presumeras föreligga vid kollektivavtalsenlig lön, vilket direktivets skäl 73 (sista meningen) pekar mot. Det gäller också informationsrätten i 29 a § där audiovisuella

företag enligt lagförslaget åläggs att rapportera en stor mängd nyttjanden till sina anställda, som i övrigt åtnjuter den anställningstrygghet och förmåner som beskrivs ovan.

Ett konkret exempel ur SVT:s verksamhet är SVT:s tämligen omfattande klippförsäljning. Försäljning av klipp är huvudsakligen en service till branschen som genererar små intäkter. Att årligen rapportera försäljning av stora mängder klipp till ett mycket stort antal anställda skulle leda till en orimlig och oproportionerlig administrativ börda. Den lättnadsregel som utredningen föreslår i 29 a §, andra stycket, skulle i dessa fall innebära en lättnad endast om information helt kunde underlåtas. Detta med hänsyn till att det normalt inte är mängden information som är tids- och kostnadskrävande, utan aktiviteten att identifiera och kontakta varje enskild person samt tillhanda någon form av underlag. SVT återkommer till lättnadsregeln mer specifikt nedan.

Det problematiska i att inkludera tillsvidareanställda visar sig också i förhållande till den föreslagna hävningsrätten i 29 d-e §§. Bakom skapandet av ett programinslag eller program ligger inte sällan enbart en eller ett fåtal anställda. Att t.ex. ett par anställda som skapat ett program gemensamt skulle kunna återkalla sina rättigheter med stöd av 29 d-e §§ är en mycket märklig konsekvens som inte kan ha varit syftet med direktivet. Detta exempel visar också på det orimliga i att audiovisuella verk skulle omfattas av 29 d-e §§, vilket behandlas mer utförligt i avsnittet om 29 d-e §§ nedan.

Bestämmelsernas tillämplighet i tiden

Av artikel 26.2 framgår att Upphovsrättsdirektivet inte ska påverka åtgärder som vidtagits och rättigheter som förvärvats före den 7 juni 2021. Här återges den viktiga och vedertagna principen som innebär att avtal som ingås aldrig ska omfattas av regler som inte förelåg vid avtalets ingående. Detta framstår som en självklarhet då en annan ordning skulle omkullkasta förutsättningarna för redan ingångna avtal, skapa oförutsedda merkostnader och stor rättsosäkerhet.

Men trots att det i artikel 26.2 tydligt slås fast att bestämmelserna inte ska ha retroaktiv verkan och trots att man i promemorian konstaterar att detta inte kan förstås på något annat sätt än att reglerna inte ska gälla för avtal som ingåtts före ikraftträdandet, så drar man i promemorian ändå den motsägelsefulla slutsatsen att direktivet *inte förbjuder* en retroaktiv tillämpning och att 26.2 inte bör förstås på något annat sätt än att direktivet inte reglerar vad som ska gälla för äldre avtal. SVT menar tvärtom att innebörden av 26.2 är just ett tydliggörande som hindrar den nationella lagstiftaren från att införa de nya reglerna med retroaktiv verkan.

4.2 Förslaget om en lagstadgad rätt till skälig ersättning (29 § första stycket)

SVT vill inledningsvis understryka att SVT stödjer den generella principen om skälig ersättning till upphovspersoner och närstående rättighetshavare. Artikel 18 i Upphovsrättsdirektivet fastslår just en skälighetsprincip - som medlemsstaterna är fria att införa som en princip eller en dispositiv bestämmelse - och inte en absolut rätt till ersättning. SVT anser att en sådan princip redan gäller i Sverige, bl.a. som ett utflöde av 54 § URL; precis som också konstateras i promemorian.

Att stödja en princip om skälig ersättning är dock inte detsamma som att stödja en rättsligt tvingande struktur där ersättningen i ingångna avtal kan bli föremål för tvist i trippelbemärkelse; inte enbart för att den kan hävdas vara oskälig enligt 36 § avtalslagen utan också för att den inte är skälig enligt 29 § första stycket, eller för att den varit uppenbart oproportionerlig enligt 29 § andra stycket upphovsrättslagen. Ett sådant ingrepp i avtalsfriheten riskerar att skapa en osäkerhet på marknaden och leda till minskad investeringsvilja.

Inom den audiovisuella sektorn ingår ofta ett flertal eller många upphovspersoner i varje produktion. Det ligger stora investeringar och ett stort mått av risktagande bakom t.ex. en dramaproduktion. Det är inte sällan så att de investeringar som görs i slutänden inte kan hämtas hem av producent och andra investerare. Upphovspersoner drabbas inte av detta risktagande då de antingen ersätts med en engångsersättning vid kontraktering eller med både en arbets-/uppdragsersättning vid kontraktering och en löpande rätt till ersättning vid användning (royalty). Då framtida nyttjanden av en produktion alltid är osäkra, föredrar många att få en säker betalning "up front" istället för att vänta på eventuell royalty från intäkter som kanske aldrig genereras eller nyttjanden som aldrig sker. Att avtalsfriheten bevaras inom detta område och att möjligheten till engångsersättningar kvarstår, och kan anses skäliga, är därför av stor vikt.

SVT anser under alla omständigheter att ersättningar som förhandlats kollektivt med fackförbund eller upphovsrättsliga organisationer som företräder sina medlemmar bör presumeras vara skäliga. Utrymme för en sådan presumtion ges också i skäl 73 i direktivet. Ett annat synsätt riskerar att undergräva ställningen hos kollektivt förhandlade avtal och äventyra den trygghet som det innebär för näringslivets aktörer att förhandla kollektivt med rättighetshavares representanter.

SVT instämmer i den slutsats som dras i promemorian att det står helt klart att direktivet inte utesluter ersättningsfria överlåtelse. SVT mottar t.ex. varje år mängder med tittar-genererat innehåll som ibland nyttjas för publicering. Det rör sig ofta om amatörinnehåll och normalt utgår ingen ersättning. Den typen av upplåtelse får inte omöjliggöras genom ett i lagstiftningen påtvingat krav på ersättning. Av slutsatsen att ersättningen kan vara noll kronor följer också att en eventuell reglering om skälig

ersättning bör vara dispositiv, precis som också föreslogs i Jan Roséns utredning Avtalad upphovsrätt, SOU 2010:24.

4.3 Förslaget om rätt till ytterligare skälig ersättning (29 § andra stycket)

SVT anser att den reglering som finns i 36 § avtalslagen, med en direktivkonform tillämpning, tar höjd även för den rätt som ges i artikel 20 i Upphovsrättsdirektivet. En ytterligare lagregel som ger en möjlighet till avtalsanpassning är därför inte påkallad.

SVT delar slutsatsen i promemorian att rätten till ytterligare ersättning endast kan gälla tidsperioden efter att en begäran om avtalsanpassning framställts.

SVT vill här också understryka att det bör framgå av den svenska lagstiftningen att omförhandlingsrätten gäller situationer där den avtalade ersättningen, med hänsyn till senare inträffade förhållanden, visat sig vara *uppenbart* oproportionerlig.

4.4 Förslaget om rätt till information (29 a §)

SVT vill i detta sammanhang framhålla att det i Sverige, inom den audiovisuella sektorn, sedan länge finns etablerade strukturer och väl fungerande system för förhandling, rapportering och redovisning av ersättningar och verksamvändning för många kategorier av upphovspersoner. Den informationsrätt som direktivets artikel 19 öppnar upp för skulle dock potentiellt kunna skapa så omfattande kostnader och administrativa utmaningar för europeiska mediehus och producenter att dessa riskerar att hamna i ett sämre konkurrensläge än sina utomeuropeiska konkurrenter. Det är därför av stor vikt att implementeringen av artikel 19 sker på ett väl balanserat sätt som inte riskerar att förfela dess syfte.

SVT ser därför mycket positivt på att det i promemorian framhålls att det är angeläget att den rätt till information som nu ska införas inte utformas på ett sådant sätt att den blir onödigt betungande. Som nämnts ovan bygger SVT:s verksamhet på omfattande engagemang av upphovspersoner och närstående rättighetshavare. En absolut informationsskyldighet till alla dessa tusentals rättighetshavare skulle för SVT:s del leda till en ohanterlig administrativ börda och ekonomisk belastning till men för programverksamheten. Det skulle inte heller vara i linje med bestämmelsernas syfte.

SVT tillstyrker sålunda förslaget att rätten till information ska gälla då förvärvaren haft intäkter från utnyttjande av verket samt i övrigt då verket har nyttjats och upphovsmannens ersättning är beroende av i vilket omfattning verket utnyttjas. Samt motsatsvis - som framgår av författningskommentaren - att förvärvaren inte behöver lämna någon information om verket inte alls utnyttjats. Och inte heller då ett intäktsfritt nyttjande har skett - om upphovspersonens ersättning inte är beroende av i vilken omfattning verket utnyttjas.

Som ovan nämnts finns inom audiovisuell produktion ett antal kategorier av rättighetshavare vars rättigheter normalt licensieras mot engångsersättningar. Engångsersättningar tillgodoser behovet för den audiovisuella sektorn att skapa enkelhet och möjliggöra en mängd olika nyttjanden, samt för den enskilde att få hela sin ersättning vid ett och samma tillfälle. En vidsträckt rapporteringsskyldighet till dessa rättighetshavare för alla typer av nyttjanden skulle, mot bakgrund av de små eller obefintliga intäkter som flertalet nyttjanden genererar, i många fall bli oproportionell. Det är därför av yttersta vikt att den opåkallade informationsrätten för rättighetshavare som inte har en löpande ersättningsrätt begränsas så långt som möjligt, även vid nyttjanden som genererar intäkter.

Av ovan angivna skäl, samt med hänsyn till den stora mängd insatser av olika omfattning och dignitet som kännetecknar audiovisuell produktion, tillstyrker SVT också förslaget att rätten till opåkallad information inte bör gälla för bidrag som inte är betydande.

När det gäller den allmänna lättnadsregeln som föreslås i 29 a § andra stycket, vill SVT peka på att Upphovsrättsdirektivet inte på något sätt hindrar eller motsäger att information helt kan underlåts om det med hänsyn till intäkternas storlek skulle leda till en oproportionerlig administrativ börda att lämna densamma. SVT menar därför att slutsatsen i författningskommentaren - att det inte skulle finnas utrymme att helt underlåta att lämna information - är felaktig. En sådan slutsats förtar till stora delar effekten av lättnadsregeln. Som ovan beskrivits kring klippförsäljning är det normalt själva aktiviteten *att informera* som leder till den oproportionerliga administrativa bördan, inte mängden information. Att vid varje enskild försäljning av ett klipp - eller ett program där intäkten är låg (vilket ofta är fallet t.ex. vid försäljningar till institutionsmarknaden) – identifiera varje enskild person som kan ha rätt till information och leta upp dennes kontaktuppgifter, är en mycket omfattande administrativ process. Det kan handla om innehåll som är mycket gammalt, skapat av anställda som slutat för länge sedan, och i värsta fall (beroende på lagstiftarens ställningstagande när det gäller arvingar) att leta rätt på dödsbodelägare. Den information "som rimligen kan förväntas" i dessa fall måste kunna vara ingen information alls.

Av artikel 19.5 framgår att medlemsstaterna får föreskriva att transparensbestämmelser som finns i kollektivavtal ska vara tillämpliga förutsatt att dessa uppfyller villkoren i artikel 19. Med hänsyn till den starka kollektivavtalstradition som finns i Sverige och att många kollektiva avtal på upphovsrättens område redan reglerar transparens på en nivå som motsvarar föreslagna regler, är det angeläget att denna möjlighet tas till vara och manifesteras i det svenska lagförslaget.

4.5 Förslaget om rätt att häva ett avtal (29 d-e §§)

Audiovisuella produktioner är till sin natur komplexa, och består ofta av bidrag från stora mängder upphovspersoner/utövare. Men de kan också skapas av enbart en ensam eller ett fåtal upphovspersoner. Det ligger ofta stora investeringar bakom, ibland med flera olika finansiärer som har ett intresse av att kunna återfå sina investeringar. För public service är det också av stor vikt att ha kontroll över sin produktionsprocess och sitt arkiv.

Enligt 40 § upphovsrättslagen har manusförfattare och kompositörer av specialskriven musik som upplåtit sina rättigheter för inspelning av filmverk en rätt att häva avtalet om inspelning och tillgängliggörande inte sker inom skälig tid; max fem år. Dessa kategorier av upphovspersoner är också just de enda som i relation till audiovisuella verk har möjlighet att självständigt använda sina verk utanför den audiovisuella produktionen. Med hänsyn till de investeringar och mångåriga arbete som ligger bakom manusbunden produktion är 40 § upphovsrättslagen väl avvägd.

En möjlighet för upphovspersoner (utöver den som redan följer av 40 §) och utövande konstnärer att återkalla sina rättigheter skulle skapa stor osäkerhet i den audiovisuella sektorn. Det skulle få enorma ekonomiska konsekvenser om enskilda genom att återkalla sina rättigheter ges möjlighet att hindra såväl pågående produktionsprocesser som fortsatt nyttjande av redan producerade audiovisuella produktioner. Det skulle också innebära ett samhällsproblem att ge enskilda rätten att släcka ut arkiv och lägga en död hand över delar av kulturarvet.

En möjlighet till återkallande går emot den audiovisuella produktionens väsen, som också är befäst i 39 § upphovsrättslagen. De situationer där återgång av rättigheter kan vara aktuella och relevanta inom den audiovisuella sektorn är som ovan nämnts redan reglerade i 40 § upphovsrättslagen.

En möjlighet att återkalla sina rättigheter i en audiovisuell produktion leder inte till någon vinning för den enskilde eftersom denne (utöver de rättighetshavare som redan har en hävningsrätt enligt 40 §) inte kan exploatera rättigheten på något annat sätt. Exempelvis en regissörs, skådespelares eller filmfotografs prestationer är inneboende i den audiovisuella produktionen och kan inte plockas ut och exploateras självständigt på annat håll. Så länge en inspelning är skyddad äger också normalt sett producenten rätten till inspelningen. Det innebär att upphovspersonerna inte heller gemensamt har möjlighet att själva exploatera de rättigheter som förekommer i produktionen. Den enda effekt ett återkallande enligt 29 d-e §§ skulle ha är därför att producentens rättighet, investering och möjlighet till fortsatt nyttjande av produktionen släcks ut.

En ytterligare stärkt hävningsrätt för de upphovspersoner som redan omfattas av 40 § upphovsrättslagen kan inte heller anses motiverad, utan kommer istället att skapa en

mycket stor riskfaktor för producenter av svenskt drama. Bakom produktion av dramaserier ligger normalt många års utveckling och förberedelsearbete. Från det att ett manus levereras kan ett antal år dröja innan inspelning och sedermera tillgängliggörande sker. En rätt att häva ett avtal enligt 29 d § punkt 2, sex månader efter att upphovspersonen uppmanat förvärvaren att utnyttja verket, skulle, om rimlig tid sedan upplåtelsen anses ha förflutit enligt 29 d § punkt 1, innebära att inspelningsrätten till ett manus kan upphöra mitt under en pågående produktionsprocess, där miljontals kronor redan är investerade. En sådan effekt kan aldrig ha varit avsedd med direktivet.

Av olika skäl (t.ex. kostnads- och redaktionella) kan inte den stora mängd produktioner som finns i programföretagens arkiv tillgängliggöras hela tiden och i många fall inte ens med viss regelbundenhet. Däremot är det av stor betydelse för såväl programföretagen själva som för allmänheten att möjligheten finns att plocka fram gammalt innehåll ur arkiven för återanvändning. Det kan handla om klipp ur gamla produktioner som används i dokumentärer, hyllningsprogram, dödsrunor och historiska tillbakablickar eller sedvanliga repriser av hela program. Med den föreslagna regleringen i 29 d § punkt 2, riskerar programföretagen att hamna i en utpressningssituation och förlora sin redaktionella frihet, om man tvingas välja mellan att - efter en uppmaning av rättighetshavarna - återpublicera inom 6 månader eller att materialet görs oanvändbart p.g.a. ett återkallande av rättigheterna.

Mot bakgrund av det ovan anförda menar SVT att audiovisuella verk under alla omständigheter helt måste undantas från den i 29 d § föreslagna rätten att häva avtal.

Upphovsrättsdirektivet ger medlemsstaterna rätt att från återkallandebestämmelsens tillämpning undanta verk som vanligtvis innehåller bidrag från flera upphovsmän eller utövande konstnärer. Det ger också en möjlighet att föreskriva särskilda bestämmelser för återkallandemekanismer med beaktande av särdragen i olika sektorer. SVT kan inte se något skäl till att inte använda detta utrymme att undanta audiovisuella verk vid den svenska implementeringen av återkallandebestämmelsen.

Att ett återkallande enligt 29 e § endast skulle kunna göras av upphovsmännen och utövarna gemensamt om ett verk innehåller bidrag från fler än en upphovsman/utövare, läker inte ovan beskrivna problematik. Som nämns ovan är det inte ovanligt att en audiovisuell produktion har endast ett fåtal upphovspersoner. Dessa skulle - utan några ekonomiska konsekvenser för dem själva - gemensamt kunna fatta beslut om ett återkallande.

Slutligen vill SVT peka på att det mot bakgrund av att artikel 22 inte nämns i artikel 23.1 står klart att den nationella regel som genomför artikel 22 ska vara dispositiv. Det som anges i artikel 22.5 om att medlemsstaterna "får föreskriva att avtalsbestämmelser som innebär undantag från den återkallandemekanismer som avses

i punkt 1 kan göras gällande endast om de bygger på kollektivavtal” innebär en möjlighet för medlemsstaterna att begränsa dispositiviteten till att gälla enbart i situationer där det finns kollektivavtal. SVT delar därmed inte den slutsats som dras i promemorian att det ligger nära till hands att tolka artikel 22.5 på motsatt sätt, d.v.s. att utgångspunkten skulle vara att bestämmelsen ska vara tvingande. Hade det varit fallet skulle artikel 22 ha angivits i artikel 23.1. Utgångspunkten är därmed att den nationella regel som genomför artikel 22 ska vara dispositiv men att det finns en möjlighet för medlemsländerna att begränsa dispositiviteten till att endast gälla vid kollektivt förhandlade avtal. Med hänsyn till hävningsrättens mycket ingripande karaktär anser SVT att en sådan begränsning av dispositiviteten inte är motiverad.

5 En ny rättighet för utgivare av presspublikationer (48 a-c §§)

SVT ser positivt på att skyddet för presspublikationer förstärks och anser att de förtydliganden som departementet gjort avseende hyperlänkning, ersättning genom kollektiv förvaltning m.m. är välkomna. SVT tillstyrker lagförslaget i denna del.

6 Upphovsrättsligt ansvar för vissa leverantörer av onlinetjänster (6 b kap)

SVT anser den svenska av implementeringen av artikel 17 i Upphovsrättsdirektivet bör ske i nära anslutning till direktivet och med undvikande av regleringar som bygger på kommissionens vägledning. Nationella lösningar bör så långt som möjligt undvikas för att minska risken för rättsosäkerhet och svårigheter för såväl användare som rättighetshavare att avgöra reglernas omfattning och tillämpning. Detta gäller inte minst direktivets innebörd för innehåll som tillgängliggörs över nationsgränserna.

7 En allmän översyn av inskränkingsbestämmelserna i upphovsrättslagen

Avslutningsvis vill SVT, med hänvisning bl.a. till den begäran som SVT tidigare inlämnat till departementet avseende ändring av upphovsrättslagens bestämmelser om nyhetsrapportering (23 och 25 §§), åter ta tillfället i akt att framhålla vikten av att det tillsätts en utredning med uppdrag att se över de i svensk rätt befintliga inskränkningarnas överensstämmelse med EU-rätten.

SVERIGES TELEVISION AB

Hanna Stjärne
Verkställande direktör